2024/1499

29.5.2024

DIREKTIVA SVETA (EU) 2024/1499

z dne 7. maja 2024

o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb v zadevah zaposlovanja in poklica ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 19(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju odobritve Evropskega parlamenta ([1]),

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([2]),

v skladu s posebnim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V členih 2 in 3 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) sta enakost in nediskriminacija priznani kot bistveni vrednoti Unije. Člena 8 oziroma 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) določata, da Unija pri vseh svojih dejavnostih spodbuja enakost med moškimi in ženskami oziroma se bori proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Listina Evropske unije o temeljnih pravicah v členih 21, 23 oziroma 26 varuje pravico do nediskriminacije, pravico do enakosti žensk in moških ter vključevanje invalidov. Unija je že sprejela več direktiv za boj proti diskriminaciji.

(2) Namen te direktive je določiti minimalne zahteve za delovanje organov za za spodbujanje enakega obravnavanja (v nadaljnjem besedilu: organi za enakost), da bi se s povečanjem njihove učinkovitosti in jamstvom njihove neodvisnosti okrepila uporaba načela enakega obravnavanja, kot izhaja iz direktiv Sveta 79/7/EGS ([3]), 2000/43/ES ([4]), 2000/78/ES ([5]) in 2004/113/ES ([6]).

(3) Cilj Direktive 79/7/EGS je boj proti diskriminaciji na podlagi spola v zadevah socialne varnosti.

(4) Direktiva 2000/43/ES določa okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti.

(5) Direktiva 2000/78/ES določa okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju, delu in poklicnem usposabljanju.

([1]) Odobritev z dne 10. aprila 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu).
([2]) UL C 184, 25.5.2023, str. 71.
([3]) Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL L 6, 10.1.1979, str. 24).
([4]) Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).
([5]) Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16).
([6]) Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37).

(6) Direktiva 2004/113/ES določa okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi spola pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi.

(7) Sodišče je tudi ugotovilo, da se področje uporabe načela enakega obravnavanja moških in žensk ne more omejiti na prepoved diskriminacije, ki temelji na dejstvu, da je oseba enega ali drugega spola. To načelo se zaradi svojega namena in narave pravic, ki naj bi jih ščitilo, uporablja tudi za diskriminacijo, ki izhaja iz spremembe spola ([7]).

(8) V direktivah 2000/43/ES in 2004/113/ES je določeno, da morajo države članice imenovati enega ali več organov za spodbujanje enakega obravnavanja, vključno z analiziranjem, spremljanjem in podpiranjem enakega obravnavanja vseh oseb brez diskriminacije na podlagah, ki jih zajemata zadevni direktivi. Poleg tega morajo države članice v skladu z navedenima direktivama zagotoviti, da pristojnosti takih organov vključujejo zagotavljanje neodvisne pomoči žrtvam, izvajanje neodvisnih raziskav v zvezi z diskriminacijo, objavljanje neodvisnih poročil in oblikovanje priporočil o vseh vprašanjih v zvezi s tako diskriminacijo.

(9) Direktivi 2006/54/ES ([8]) in 2010/41/EU ([9]) Evropskega parlamenta in Sveta določata tudi imenovanje organov za enakost za spodbujanje, analiziranje, spremljanje in podpiranje enakega obravnavanja vseh oseb brez diskriminacije na podlagi spola.

(10) Vse države članice so določile organe za enakost na podlagi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES. Vzpostavljen je bil raznolik sistem organov za enakost in izoblikovale so se dobre prakse. Vendar se številni organi za enakost soočajo z izzivi, zlasti kar zadeva vire, neodvisnost in pristojnosti, ki jih potrebujejo za opravljanje svojih nalog.

(11) Direktivi 2000/43/ES in 2004/113/ES puščata državam članicam široko polje proste presoje glede strukture in delovanja organov za enakost. Posledica tega je, da se organi za enakost z vidika njihovih pooblastil, pristojnosti, strukture, virov in operativnega delovanja med državami članicami precej razlikujejo. To pa pomeni, da je varstvo pred diskriminacijo po posameznih državah članicah različno.

(12) Čeprav direktivi 79/7/EGS in 2000/78/ES od držav članic ne zahtevata, da za obravnavanje zadev, ki jih urejata, imenujejo organe za enakost, so organi za enakost v večini držav članic pristojni tudi za te zadeve, kadar tako določa nacionalno pravo. Vendar pa to ne velja za vse države članice, zato so v zvezi z zadevami, ki jih urejata navedeni direktivi, v Uniji vzpostavljene različne ravni varstva pred diskriminacijo.

(13) Da bodo lahko organi za enakost učinkovito prispevali k izvrševanju direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES v smislu spodbujanja enakega obravnavanja, preprečevanja diskriminacije in nudenja pomoči pri dostopu do pravnega varstva vsem posameznikom in skupinam, ki so diskriminirani po vsej Uniji, je treba določiti minimalne standarde za delovanje teh organov in njihova pooblastila razširiti na zadeve, zajete z direktivama 79/7/EGS in 2000/78/ES. Minimalni standardi iz te direktive upoštevajo Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 ([10]), saj se navezujejo na nekatere njegove določbe in v njem priporočeni pristop. Navezujejo se tudi na druge ustrezne instrumente, kot so revidirano Splošno politično priporočilo št. 2 o organih za enakost, ki ga je sprejela Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti, ter Pariška načela v zvezi s statusom nacionalnih institucij za človekove pravice, ki so jih sprejeli Združeni narodi in se uporabljajo za nacionalne institucije za človekove pravice.

([7]) Sodba Sodišča z dne 30. aprila 1996, *P/S* in *Cornwall County Council*, C-13/94, ECLI:EU:C:1996:170; Sodba Sodišča z dne 7. januarja 2004, *K. B./National Health Service Pensions Agency in Secretary of State for Health*, C-117/01, ECLI:EU:C:2004:7; Sodba Sodišča z dne 27. aprila 2006, *Sarah Margaret Richards/Secretary of State for Work and Pensions*, C-423/04, ECLI:EU:C:2006:256; Sodba Sodišča z dne 26. junija 2018, *M.B./Secretary of State for Work and Pensions*, C-451/16, ECLI:EU:C:2018:492.

([8]) Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L 204, 26.7.2006, str. 23).

([9]) Direktiva 2010/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost, in o razveljavitvi Direktive Sveta 86/613/EGS (UL L 180, 15.7.2010, str. 1).

([10]) Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost (UL L 167, 4.7.2018, str. 28).

(14) Enaki minimalni standardi za delovanje organov za enakost v zvezi z zadevami, ki jih zajemata direktivi 2006/54/ES in 2010/41/EU, so določeni v Direktivi (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta ([11]).

(15) Ta direktiva bi se morala uporabljati za ukrepanje organov za enakost v zvezi z zadevami, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Minimalne zahteve iz te direktive bi se morale nanašati le na delovanje organov za enakost in ne bi smele širiti stvarnega ali osebnega področja uporabe navedenih direktiv.

(16) Pri spodbujanju enakega obravnavanja, preprečevanju diskriminacije, zbiranju podatkov o diskriminaciji in pomoči žrtvam je v skladu s to direktivo pomembno, da organi za enakost posebno pozornost namenijo presečni diskriminaciji, ki se razume kot diskriminacija na podlagi kombinacije spola in katerega koli drugega razloga, pred katerimi ščitijo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES ali 2004/113/ES.

(17) Države članice bi morale imenovati enega ali več organov za izvajanje pristojnosti, določenih v tej direktivi. Države članice lahko pristojnosti porazdelijo med več organov za enakost, tako da na primer enemu organu zaupajo preprečevanje diskriminacije, spodbujanje enakega obravnavanja in pomoč žrtvam diskriminacije, drugemu pa podelijo funkcije odločanja. Ta direktiva ne bi smela posegati v pristojnosti inšpektoratov za delo ali drugih izvršilnih organov niti v avtonomijo in vlogo socialnih partnerjev.

(18) Organi za enakost lahko učinkovito izpolnjujejo svojo vlogo le, če lahko delujejo popolnoma neodvisno, brez vsakega zunanjega vplivanja. Države članice bi zato morale sprejeti vrsto ukrepov, ki prispevajo k neodvisnosti organov za enakost. Organi za enakost, ki izvajajo pristojnosti, določene v tej direktivi, so lahko del ministrstva ali drugega organizacijskega subjekta, če so vzpostavljeni potrebni zaščitni ukrepi za zagotavljanje, da ti organi svoje naloge opravljajo neodvisno od političnega, finančnega, verskega ali kakršnega koli drugega vpliva.. Natančneje med opravljanjem svojih nalog in izvajanjem pristojnosti bi morali organi za enakost ohraniti neodvisnost v razmerju do morebitnih zunanjih vplivov, bodisi neposrednih ali posrednih, tako da od nikogar ne zahtevajo ali sprejemajo navodil. V skladu s cilji te direktive in znotraj veljavnega pravnega okvira bi moralo biti organom za enakost omogočeno, da upravljajo svoje finančne in druge vire, vključno z izbiro in upravljanjem osebja, ter da določijo svoje prednostne naloge. Uslužbenci, ki zasedajo položaj nosilca odločanja ali vodstveni položaj, bodisi stalni ali začasni, kot so vodja organa za enakost ali njegov namestnik in, kadar je ustrezno, člani upravnega odbora, bi morali biti neodvisni, ustrezno usposobljeni za svoje delovno mesto in izbrani s preglednim postopkom. Preglednost v tem postopku se lahko zagotovi na primer z javno objavo razpisov za prosto delovno mesto.

(19) Države članice bi morale zagotoviti, da notranja struktura organov za enakost – na primer njihova notranja organizacija in postopki – omogoča neodvisno in, odvisno od primera, nepristransko izvajanje njihovih različnih pristojnosti, in sicer tako, da določijo ustrezne zaščitne ukrepe, kadar bi organi za enakost lahko imeli nasprotujoče si naloge, zlasti kadar gre pri teh nalogah predvsem za podporo žrtvam. Zlasti bi morali organi za enakost pri izvajanju preiskave ali ocenjevanju zadeve delovati nepristransko, še posebej če ima organ za enakost pristojnost za sprejemanje zavezujočih odločitev.

(20) Kadar je organ za enakost del organa z več različnimi pooblastili, kot je varuh človekovih pravic s širšim mandatom ali nacionalna institucija za človekove pravice, bi morala notranja struktura takega organa z več različnimi pooblastili zagotavljati učinkovito izvajanje zadevnega pooblastila, ki se nanaša na enakost.

(21) Države članice bi morale s svojimi nacionalnimi proračunskimi postopki zagotoviti, da organi za enakost prejmejo zadostne vire, vključno s kvalificiranim osebjem, ustreznimi prostori in infrastrukturo, da lahko vsako od svojih nalog opravijo učinkovito, v razumnem času ali v rokih, ki jih določa nacionalno pravo. Prejemanje takih zadostnih virov je ključno za učinkovito delovanje organov za enakost in izpolnjevanje njihovih nalog. Pomembno je, da države članice, če se organom za enakost dodelijo nove pristojnosti, zagotovijo, da imajo še naprej zadostna finančna in druga sredstva za opravljanje nalog in učinkovito izvajanje pristojnosti.

([11]) Direktiva (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja ter enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o spremembi Direktiv 2006/54/ES in 2010/41/EU (UL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

(22) Pomembno je, da dodeljevanje finančnih virov ostane stabilno, se načrtuje na večletni osnovi in organom za enakost omogoča kritje težko predvidljivih stroškov, na primer zaradi povečanja števila pritožb, stroškov sodnih postopkov in uporabe avtomatiziranih sistemov. Ključno je, da se pozornost nameni priložnostim in tveganjem, ki jih predstavlja uporaba avtomatiziranih sistemov, vključno z umetno inteligenco. Organi za enakost bi zlasti morali imeti ustrezne človeške in tehnične vire. Ti viri bi organom za enakost še posebej omogočali, da po eni strani za svoje delo uporabljajo avtomatizirane sisteme in po drugi strani ocenjujejo te sisteme z vidika skladnosti s pravili o nediskriminaciji. Kadar je organ za enakost del organa z več različnimi pooblastili, je treba zagotoviti vire, ki so potrebni za izvajanje pooblastila, ki se nanaša na enakost.

(23) Organi za enakost imajo skupaj z drugimi akterji, kot so socialni partnerji in organizacije civilne družbe, ključno vlogo pri preprečevanju diskriminacije in spodbujanju enakosti. Da bi obravnavali strukturne vidike diskriminacije in prispevali k družbenim spremembam, bi morali biti organi za enakost pooblaščeni za izvajanje dejavnosti za preprečevanje diskriminacije na podlagah in na področjih, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, in za spodbujanje enakega obravnavanja. Take dejavnosti lahko vključujejo izmenjavo dobrih praks, pozitivne ukrepe na področju enakosti ter vključevanje načela enakosti v javnih in zasebnih subjektih, ki bi jim morali zagotoviti tudi ustrezno usposabljanje, informacije, svetovanje, usmerjanje in podporo. Zato je ključno, da organi za enakost komunicirajo z zadevnimi deležniki in se udeležujejo javnih razprav.

(24) Poleg preprečevanja je osrednja naloga organov za enakost zagotavljanje pomoči žrtvam diskriminacije. Pod pojmom žrtve bi bilo treba razumeti katero koli osebo, ki meni, da je bila žrtev diskriminacije iz člena 4 Direktive 79/7/EGS, člena 2 Direktive 2000/43/ES, člena 2 Direktive 2000/78/ES ali iz člena 4 Direktive 2004/113/ES. Vsaka oseba je lahko žrtev diskriminacije na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti in bi morala biti že v zgodnji fazi deležna pomoči organov za enakost, ne glede na to, ali je bila diskriminacija dokazana. Takšna pomoč bi morala vedno vključevati vsaj zagotavljanje ključnih informacij pritožnikom, vključno z informacijami o tem, ali bo zadeva zaključena, ali pa je podana podlaga za nadaljnjo obravnavo, razen če je bila pritožba vložena anonimno. Države članice so odgovorne za opredelitev pravil, v skladu s katerimi bi organ za enakost obvestil pritožnike, kot so časovni okvir postopka ali procesna jamstva proti ponavljajočim se pritožbam ali nepoštenim pritožbam.

(25) Da bi se vsem žrtvam omogočila pritožba, bi moralo biti mogoče pritožbe vlagati na različne načine. V skladu s Priporočilom (EU) 2018/951 bi moralo biti mogoče pritožbo vložiti v jeziku, ki ga izbere pritožnik in je pogost v državi članici, v kateri ima organ za enakost sedež. Za obravnavo enega od vzrokov za nezadostno prijavljanje, in sicer strahu pred represalijami, bi morali organi za enakost žrtve seznaniti z veljavnimi pravili o zaupnosti.

(26) Da bi se omogočilo hitro in cenovno dostopno izvensodno reševanje sporov, bi morale države članice vpletenim stranem omogočiti, da si prizadevajo uporabiti možnosti alternativnega reševanja sporov, ki jih ponuja sam organ za enakost ali drug obstoječ pristojni subjekt. Pri izbiri drugega pristojnega subjekta je pomembno upoštevati trajno ustanovljene subjekte in zagotoviti, da je oseba oziroma osebe, odgovorne za postopek reševanja sporov, neodvisne, nepristranske in imajo potrebno strokovno znanje. Izvensodno reševanje sporov bo verjetneje prineslo uspešne rezultate, če se izvede s soglasjem vpletenih strani. Možnost, da oseba poišče neodvisno svetovanje ali da jo zastopa ali ji pomaga tretja oseba, kot so socialni partnerji, je lahko v pomoč tudi vpletenim stranem v vseh fazah alternativnega reševanja spora. Zaradi odsotnosti rešitve, na primer če katera od strani zavrne izid postopka, se stranem ne bi smelo preprečiti, da sodelujejo v sodnih postopkih. Države članice bi morale opredeliti podrobna pravila za postopek alternativnega reševanja sporov v skladu z nacionalnim pravom in prakso.

(27) Kadar organi za enakost sumijo, da je prišlo do kršitve načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES ali 2004/113/ES, bi morali imeti možnost izvajanja preiskav, zlasti na podlagi pritožbe ali na lastno pobudo.

(28) Pri ugotavljanju, ali je prišlo do diskriminacije, so ključni dokazi, s temi pa žrtev pogosto ne razpolaga. Organom za enakost bi bilo zato treba omogočiti dostop do informacij, ki so potrebne za ugotavljanje, ali je prišlo do diskriminacije, in sodelovanje z drugimi pristojnimi organi, ki lahko vključujejo ustrezne javne službe, kot so inšpektorati za delo ali inšpektorati za šolstvo, in socialne partnerje. Države članice bi morale vzpostaviti ustrezen okvir za izvajanje te pristojnosti v skladu z nacionalnimi pravili in postopki. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravom in prakso pooblastila za izvajanje preiskav podelijo drugemu pristojnemu organu. Da bi se izognili podvajanju postopkov, bi moral zadevni pristojni organ organu za enakost na zahtevo zagotoviti informacije o rezultatih preiskave, ko je postopek zaključen.

(29) Organi za enakost bi morali imeti možnost da, svojo oceno pritožbe dokumentirajo na podlagi zbranih dokazov. Države članice bi morale določiti pravno naravo te ocene, ki je lahko nezavezujoče mnenje ali zavezujoča odločitev. Tako v nezavezujočem mnenju kot v zavezujoči odločitvi bi morala biti navedena obrazložitev ocene ter – v ustreznih primerih – ukrepi za odpravo morebitnih ugotovljenih kršitev načela enakega obravnavanja in preprečevanje njihovega nadaljnjega pojavljanja, pri čemer se upošteva različna narava mnenj in odločitev. Za zagotovitev učinkovitosti dela organov za enakost bi morale države članice vzpostaviti ustrezne mehanizme za spremljanje mnenj in izvrševanje odločitev.

(30) Organi za enakost bi morali imeti možnost, da za poglabljanje ozaveščenosti o svojem delu in pravu o enakosti in pravu o nediskriminaciji objavljajo vsaj povzetke svojih mnenj in odločitev, ki jih štejejo za še posebej relevantne.

(31) Organi za enakost bi morali imeti pravico do sodelovanja v sodnih postopkih, da bi prispevali k zagotavljanju spoštovanja načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Taki sodni postopki lahko potekajo pred sodišči ali enakovrednimi organi, ki se v skladu z nacionalnim pravom in prakso ukvarjajo z zadevami s področja enakega obravnavanja in diskriminacije. Nacionalnega prava in prakse v zvezi z dopustnostjo tožb in zlasti pogojevanja s pravnim interesom ni mogoče uporabiti na način, ki bi organe za enakost lahko oviral pri učinkovitem uresničevanju pravice do ukrepanja. Pričakuje se, da se bo s pooblastili za izvajanje preiskav in sprejemanje odločitev ter pravico do sodelovanja v sodnih postopkih, ki so s to direktivo podeljeni organom za enakost, olajšalo praktično izvajanje sedanjih določb direktiv 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES o dokaznem bremenu in pravnem varstvu. Pod pogoji iz te direktive bodo lahko organi za enakost ugotavljali dejstva, na podlagi katerih se lahko domneva, da je prišlo do neposredne ali posredne diskriminacije, s čimer bodo izpolnjevali pogoje iz člena 8 Direktive 2000/43/ES, člena 10 Direktive 2000/78/ES in člena 9 Direktive 2004/113/ES. Podpora, ki jo zagotavljajo organi za enakost iz te direktive, bo zato žrtvam olajšala dostop do pravnega varstva. Organi za enakost bi morali imeti možnost, da zadeve, v zvezi s katerimi sklenejo sprožiti sodni postopek, tudi izberejo, ter tako prispevajo k pravilni razlagi in uporabi zakonodaje o enakem obravnavanju.

(32) Kadar so organi za enakost pooblaščeni za sprejemanje zavezujočih odločitev, bi morali imeti pravico, da sodelujejo kot stranka v postopkih za izvršitev ali sodni nadzor teh odločitev. Organi za enakost bi morali imeti tudi možnost, da sodiščem predložijo pripombe, na primer tako, da v skladu z nacionalnim pravom in prakso predložijo svoje strokovno mnenje.

(33) Pravica organov za enakost do sodelovanja v sodnih postopkih se lahko v različnih nacionalnih pravnih okvirih uresničuje v različnih oblikah. Zato bi morale države članice v skladu z nacionalnim pravom in prakso izbrati eno ali več naslednjih oblik ukrepov organov za enakost: nastopanje v imenu ene ali več žrtev ali v podporo eni ali več žrtvam ali sprožitev sodnega postopka v svojem imenu.

(34) Organom za enakost bi moralo biti omogočeno, da ukrepajo v imenu žrtev ali v podporo žrtvam, kadar je ustrezno z njihovo privolitvijo, da se jim omogoči dostop do pravnega varstva v primerih, kadar postopkovne in finančne ovire ali strah pred viktimizacijo žrtve od tega pogosto odvrnejo. Kadar organi za enakost nastopajo v imenu ene ali več žrtev, jih zastopajo pred sodiščem. Kadar organi za enakost nastopajo v podporo eni ali več žrtvam, sodelujejo v sodnih postopkih, ki jih sprožijo žrtve, v podporo zahtevkom.

(35) Zoper nekatere primere diskriminacije se je težko boriti, ker ni oseb, ki bi same začele postopek. Sodišče je v sodbi v zadevi C-54/07 ([12]), ki jo je organ za enakost predložil v svojem imenu, potrdilo, da je obstoj diskriminacije mogoče ugotoviti tudi brez določljive žrtve. Zato bi morale imeti države članice za boj proti diskriminaciji v javnem interesu možnost določiti tudi, da imajo organi za enakost možnost, da v nekaterih primerih diskriminacije nastopajo v svojem imenu, na primer zaradi njihove številčnosti ali resnosti ali potrebe po pravni razjasnitvi, pri čemer lahko vsak od teh primerov nakazuje, da je diskriminacija strukturne ali sistematične narave. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravom in prakso določijo, da mora biti tožena stranka v takih primerih diskriminacije določljiva oseba ali subjekt.

(36) Za zagotovitev spoštovanja pravic posameznikov bi morale države članice pristojnosti organov za enakost urediti z ustreznimi procesnimi jamstvi, pri tem pa zagotoviti ustrezno zaščito pravice do zaupnosti in splošnih pravnih načel, kot so pravica do poštenega sojenja, pravica do obrambe in pravica do sodnega nadzora zavezujočih odločitev, tudi kadar organ za enakost deluje kot stranka ali v imenu stranke v sodnem postopku. Države članice lahko pričam in žvižgačem ponudijo zaupnost, saj je to lahko pomembna spodbuda za prijavljanje primerov diskriminacije.

(37) Določbe te direktive o pravici organov za enakost do sodelovanja v sodnih postopkih ne spreminjajo pravic žrtev ali združenj, organizacij ali drugih pravnih subjektov, ki uveljavljajo pravice žrtev in imajo v skladu z merili nacionalnega prava legitimni interes za zagotovitev spoštovanja direktiv 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, kakor je določeno v navedenih direktivah, tudi tedaj, ko so te žrtve, združenja, organizacije ali drugi pravni subjekti udeleženi v sodnih ali upravnih postopkih ali v obojnih postopkih.

(38) Učinkovitost dela organov za enakost je odvisna tudi od tega, ali imajo skupine, ki so izpostavljene tveganju diskriminacije, poln dostop do njihovih storitev. V drugi raziskavi o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji, ki jo je izvedla Agencija Evropske unije za temeljne pravice, je 71 % pripadnikov etničnih ali priseljenskih manjšin poročalo, da ne vedo za nobeno organizacijo, ki nudi podporo ali svetovanje žrtvam diskriminacije. Za podporo takemu dostopu je ključno, da države članice poskrbijo, da ljudje poznajo svoje pravice ter vedo za obstoj in storitve organov za enakost. To je zlasti pomembno za prikrajšane skupine in skupine, ki morda težje dostopajo do teh informacij, na primer zaradi svojega prekarnega ekonomskega statusa, starosti, invalidnosti, stopnje pismenosti, državljanstva ali rezidenčnega statusa ali nezadostnega dostopa do spletnih orodij.

(39) Storitve in publikacije organov za enakost bi morale biti vsem enako dostopne. V ta namen bi bilo treba ugotoviti morebitne ovire za dostop do storitev organov za enakost in jih odpraviti. Za pritožnike bi morale biti storitve brezplačne. Države članice bi poleg tega brez poseganja v avtonomijo regionalnih in lokalnih organov morale zagotoviti, da so storitve organov za enakost na voljo vsem potencialnim žrtvam na celotnem ozemlju države, na primer z vzpostavitvijo lokalnih uradov, tudi mobilnih, z uporabo komunikacijskih orodij, z organizacijo lokalnih kampanj, s sodelovanjem z lokalnimi predstavniki ali organizacijami civilne družbe ali prek pogodbenih ponudnikov storitev.

(40) Da se za invalide zajamči dostop do vseh storitev in dejavnosti organov za enakost, je treba zagotoviti dostopnost v skladu z zahtevami iz Direktive (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta ([13]) ter primerno prilagoditev v skladu s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, sprejeto 13. decembra 2006. Organi za enakost bi zato morali poskrbeti za fizično in digitalno dostopnost, in sicer s preprečevanjem in odpravljanjem ovir, s katerimi bi se invalidi lahko srečali pri dostopu do storitev in informacij organov za enakost, ter zagotovitvijo primerne prilagoditve, pri čemer bi morali po potrebi sprejeti potrebne in primerne spremembe in prilagoditve za vsak posamezni primer.

([12]) Sodba Sodišča z dne 10. julija 2008 v zadevi *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding* v *Firma Feryn NV*, C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397.

([13]) Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70).

(41) Omogočanje organom za enakost, da se na daljši rok redno usklajujejo in sodelujejo na različnih ravneh, je ključnega pomena za vzajemno učenje, skladnost in doslednost ter lahko razširi doseg in učinek njihovega dela. Organi za enakost bi morali v okvirih svoje pristojnosti sodelovati z drugimi organi za enakost v isti državi članici ter z javnimi in zasebnimi subjekti na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, na ravni Unije ter na mednarodni ravni, kot so mreže organov za enakost na ravni Unije, organizacije civilne družbe, organi za varstvo podatkov, socialni partnerji, inšpektorati za delo in šolstvo, organi pregona, organi, ki so na nacionalni ravni pristojni za varstvo človekovih pravic, nacionalni statistični uradi, organi, ki upravljajo sredstva Unije, nacionalne kontaktne točke za Rome, organi za varstvo potrošnikov ter neodvisni nacionalni mehanizmi za spodbujanje, varstvo in spremljanje Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov.

(42) Organi za enakost ne morejo izpolnjevati svoje vloge strokovnjakov na področju enakega obravnavanja oziroma prispevati k vključevanju vidika spola, če se med postopkom oblikovanja politik z njimi ne posvetuje pravočasno o vprašanjih v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Zato bi morale države članice vzpostaviti postopke za zagotovitev, da se tako posvetovanje opravi pravočasno ter bi morale organom za enakost dovoliti, da, kadar slednji to štejejo za potrebno, pripravijo priporočila in jih objavijo, in sicer dovolj zgodaj, da jih je mogoče upoštevati.

(43) Podatki o enakosti so ključnega pomena za seznanjanje in ozaveščanje, kvantifikacijo diskriminacije, prikaz trendov v posameznem obdobju, dokazovanje obstoja diskriminacije, ocenjevanje izvajanja zakonodaje o enakosti, dokazovanje potrebe po pozitivnih ukrepih in prispevanje k oblikovanju politik na podlagi dokazov. Organi za enakost lahko prispevajo k zagotavljanju podatkov o enakosti v te namene, na primer z organizacijo okroglih miz med vsemi relevantnimi subjekti. Organi za enakost bi morali tudi zbirati in analizirati podatke o svojih dejavnostih ali izvajati raziskave ter v skladu z nacionalnim pravom imeti možnost dostopa do statističnih podatkov, povezanih s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, ter možnost njihove uporabe. Osebni podatki, ki jih zbere organ za enakost, bi morali biti anonimizirani ali, kadar to ni mogoče, psevdonimizirani.

(44) Organi za enakost bi morali sprejeti delovni program, v katerem določijo svoje prednostne naloge in načrtovane dejavnosti, kar bi jim omogočilo, da zagotovijo skladnost med različnimi elementi svojega dela skozi čas in da sistemska vprašanja diskriminacije, ki so v okviru njihovih pooblastil, obravnavajo v sklopu dolgoročnega akcijskega načrta.

(45) Organi za enakost bi morali poleg letnega poročila o dejavnostih redno objavljati tudi poročilo, ki vključuje splošno oceno stanja v svoji državi članici glede primerov diskriminacije, ki so v okviru njihovih pooblastil, pa tudi druga poročila v zvezi z diskriminacijo.

(46) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja obveznosti poročanja držav članic o delovanju organov za enakost, imenovanih na podlagi te direktive, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za določitev seznama ustreznih kazalnikov, na podlagi katerih bi bilo treba zbirati podatke. Ti kazalniki ne bi smeli biti namenjeni razvrščanju ali izdajanju posebnih priporočil, naslovljenih na posamezne države članice. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]).

(47) V tej direktivi so določene minimalne zahteve, kar državam članicam omogoča, da uvedejo ali ohranijo ugodnejše določbe. Izvajanje te direktive ne bi smelo služiti za utemeljevanje morebitnega nazadovanja v primerjavi s sedanjim stanjem v posamezni državi članici.

(48) Vsaka obdelava osebnih podatkov, ki jo na podlagi te direktive izvajajo organi za enakost, bi morala potekati popolnoma v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]). Države članice bi morale zagotoviti, da so naloge organov za enakost jasno zakonsko predpisane v skladu z Uredbo (EU) 2016/679. Organi za enakost bi morali osebne podatke obdelovati le v obsegu, ki je potreben za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Posameznike, katerih osebni podatki se obdelujejo, bi bilo treba obvestiti o pravicah, ki jih imajo kot posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, vključno s pravnimi sredstvi, ki so jim na voljo na nacionalni ravni.

([14]) Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

([15]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

(49) Kadar je za izpolnjevanje nalog organov za enakost potrebna obdelava posebnih kategorij osebnih podatkov iz člena 9(1) Uredbe (EU) 2016/679, bi morale države članice zagotoviti tudi, da nacionalno pravo spoštuje bistvo pravice do varstva podatkov ter določa ustrezne in konkretne ukrepe za zaščito temeljnih pravic in interesov posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, v skladu s členom 9(2), točka (g), Uredbe (EU) 2016/679. Taki zaščitni ukrepi bi morali na primer vključevati notranje politike in ukrepe za zagotavljanje minimizacije podatkov, po možnosti tudi z anonimizacijo osebnih podatkov, za uporabo psevdonimizacije in šifriranja za osebne podatke, za preprečevanje nepooblaščenega dostopa do osebnih podatkov in njihovega posredovanja ter za zagotovitev, da se osebni podatki ne obdelujejo dlje, kot je potrebno za namene, za katere se obdelujejo.

(50) Ta direktiva nadgrajuje pravila iz direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES z uvedbo okrepljenih standardov za delovanje organov za enakost. Določbe o organih za enakost iz direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES bi bilo zato treba črtati.

(51) Namen te direktive je zagotoviti minimalne standarde za delovanje organov za enakost, da poveča njihova učinkovitost in zagotovi njihova neodvisnost ter s tem okrepi uporaba načela enakega obravnavanja. Ker cilja te direktive države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi njegovega obsega in učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva, ki je omejena na določitev minimalnih standardov, ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(52) V skladu s členom 42(1) Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]) je bilo opravljeno posvetovanje z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov, ki je mnenje podal 2. februarja 2023 ([17]) –

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Namen, predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta direktiva določa minimalne zahteve za delovanje organov za enakost, da se s povečanjem njihove učinkovitosti in jamstvom njihove neodvisnosti okrepi uporaba načela enakega obravnavanja, kot izhaja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

2. Obveznosti, naložene državam članicam, in naloge organov za enakost na podlagi te direktive zajemajo pravice in obveznosti, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Člen 2

Imenovanje organov za enakost

1. Države članice imenujejo enega ali več organov (v nadaljnjem besedilu: organi za enakost) za izvajanje pristojnosti, določenih v tej direktivi.

2. Ta direktiva ne posega v pristojnosti inšpektoratov za delo, drugih izvršilnih organov ter v pravice in pristojnosti socialnih partnerjev v skladu z nacionalnim pravom in prakso, tudi v zvezi s kolektivnimi pogodbami ter zastopanjem in obrambo v sodnih postopkih.

([16]) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

([17]) UL C 64, 21.2.2023, str. 46.

Člen 3

Neodvisnost

1. Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so organi za enakost neodvisni in brez zunanjih vplivov ter pri opravljanju svojih nalog in izvajanju svojih pristojnosti ne zahtevajo ali sprejemajo navodil od vlade ali katerega koli drugega javnega ali zasebnega subjekta. V skladu s cilji te direktive in v veljavnem pravnem okviru morajo biti organi za enakost sposobni upravljati lastne finančne in druge vire ter sprejemati lastne odločitve v zvezi z njihovo notranjo strukturo, zagotavljanjem odgovornosti, kadrovanjem in organizacijskimi zadevami.

2. Države članice določijo pregledne postopke za izbiro, imenovanje, razrešitev in potencialna nasprotja interesov osebja organov za enakost, ki sprejema odločitve oziroma zaseda vodstvene položaje, in kadar je ustrezno, članov upravnega odbora, da sta zajamčeni njihova kompetentnost in neodvisnost.

3. Države članice zagotovijo, da organi za enakost vzpostavijo takšno notranjo strukturo, da je ta zagotovilo za neodvisno in, ustrezno primeru, nepristransko izvajanja njihovih pristojnosti.

4. Države članice zagotovijo, da je notranja struktura organov z več različnimi pooblastili zagotovilo za učinkovito izvajanja pooblastila, ki se nanaša na enakost.

Člen 4

Viri

Države članice v skladu z nacionalnimi proračunskimi postopki zagotovijo, da ima vsak organ za enakost na voljo človeške, tehnične in finančne vire, ki jih potrebuje za učinkovito opravljanje vseh svojih nalog in izvajanje vseh svojih pristojnosti v zvezi s podlagami in na področjih, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, tudi če je organ za enakost del organa z več različnimi pooblastili.

Člen 5

Ozaveščanje, preprečevanje in spodbujanje

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so strategije, za ozaveščanje splošnega prebivalstva na celotnem ozemlju države o pravicah iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES ter o obstoju organov za enakost in njihovih storitvah, pri čemer posebno pozornost namenijo posameznikom in skupinam, ki so izpostavljeni tveganju diskriminacije.

2. Države članice zagotovijo, da so organi za enakost pooblaščeni za izvajanje dejavnosti za preprečevanje diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja, kot izhaja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Take dejavnosti lahko med drugim vključujejo spodbujanje pozitivnih ukrepov in vključevanja vidika spola v javnih in zasebnih subjektih, zagotavljanje ustreznega usposabljanja, svetovanja in podpore tem subjektom, sodelovanje v javni razpravi, komuniciranje z ustreznimi deležniki, vključno s socialnimi partnerji, in spodbujanje izmenjave dobrih praks. Organi za enakost lahko pri izvajanju takih dejavnosti upoštevajo posebne neenakopravne razmere zaradi presečne diskriminacije, ki se razume kot diskriminacija na podlagi kombinacije razlogov, pred katerimi ščitijo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES ali 2004/113/ES.

3. Države članice in organi za enakost upoštevajo ustrezna komunikacijska orodja in oblike komuniciranja za vsako ciljno skupino. Osredotočijo se zlasti na skupine, ki morda težje dostopajo do informacij, na primer zaradi prekarnega ekonomskega statusa, starosti, invalidnosti, stopnje pismenosti, narodnosti, rezidenčnega statusa ali nezadostnega dostopa do spletnih orodij.

Člen 6

Pomoč žrtvam

1. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost domnevnim žrtvam nudijo pomoč, kot je določeno v odstavkih 2 do 4.

Za namene te direktive pojem „žrtve“ pomeni vse osebe, ki menijo, da so bile žrtve diskriminacije v smislu člena 4 Direktive 79/7/EGS, člena 2 Direktive 2000/43/ES, člena 2 Direktive 2000/78/ES ali člena 4 Direktive 2004/113/ES.

2. Organom za enakost mora biti omogočeno prejemanje pritožb zaradi diskriminacije.

3. Organi za enakost žrtvam zagotovijo pomoč tako, da jih najprej obvestijo o naslednjem:

(a) pravnem okviru, kar vključuje svetovanje glede na njihov posebni položaj,

(b) storitvah, ki jih zagotavljajo, ter s tem povezanih postopkovnih vidikih, in

(c) razpoložljivih pravnih sredstvih, vključno z možnostjo predložitve zadeve sodišču,

(d) veljavnimi pravili o zaupnosti, z varstvom osebnih podatkov, in

(e) možnostmi za pridobitev psihološke ali druge ustrezne podpore od drugih organov ali organizacij.

4. Organi za enakost pritožnike v razumnem času obvestijo tem, ali bo zadeva zaključena ali je podana podlaga za nadaljnjo obravnavo.

Člen 7

Alternativno reševanje sporov

Organom za enakost mora biti omogočeno, da strankam ponudijo možnost alternativnega reševanja spora. Ta postopek lahko vodi organ za enakost sam ali drug pristojni organ v skladu z nacionalnim pravom in prakso, ki mu organ za enakost lahko predloži svoje pripombe. Tako alternativno reševanje sporov se lahko izvaja na več načinov, kot sta mediacija ali spravni postopek, v skladu z nacionalnim pravom in prakso. Odsotnost rešitve ne izključuje pravice strank do sodelovanja v sodnih postopkih. Države članice zagotovijo, da obstaja zadosten zastaralni rok, da se strankam v sporu zagotovi dostop do sodišča, na primer s prekinitvijo zastaralnega roka, ko stranke sodelujejo v postopku alternativnega postopka za reševanja sporov.

Člen 8

Preiskave

1. Države članice zagotovijo, da so organi za enakost pooblaščeni za izvedbo preiskave zaradi ugotavljanja, ali je prišlo do kršitve načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

2. Države članice določijo okvir za izvajanje preiskav, ki organom za enakost omogoča izvedbo ugotavljanja dejstev. Ta okvir organom za enakost zlasti zagotavlja učinkovite pravice do dostopa do informacij in dokumentov, ki jih potrebujejo, da bi ugotovili, ali je prišlo do diskriminacije. Določa tudi ustrezne mehanizme za sodelovanje organov za enakost z ustreznimi javnimi organi v ta namen.

3. Države članice lahko pooblastila iz odstavkov 1 in 2 podelijo tudi drugemu pristojnemu organu v skladu z nacionalnim pravom in prakso. Ko ta pristojni organ zaključi svojo preiskavo, organu za enakost na zahtevo predloži informacije o njenih rezultatih.

4. Države članice lahko določijo, da se preiskave na podlagi odstavka 1 tega člena in člena 9 ne začnejo ali nadaljujejo, dokler v zvezi z isto zadevo teče sodni postopek.

Člen 9

Mnenja in odločitve

1. Države članice zagotovijo, da so organi za enakost pooblaščeni za pripravo in dokumentiranje svoje ocene zadeve, vključno z ugotavljanjem dejstev in utemeljenimi zaključki o obstoju diskriminacije. Države članice določijo, ali se to opravi v obliki nezavezujočega mnenja ali zavezujoče odločitve.

2. Kadar je primerno, tako nezavezujoče mnenje kot zavezujoča odločitev vključuje navedbo posebnih ukrepov, s katerimi se odpravijo morebitne ugotovljene kršitve načela enakega obravnavanja in prepreči njihovo nadaljnje pojavljanje. Države članice določijo ustrezne mehanizme za spremljanje nezavezujočih mnenj, na primer obveznost zagotavljanja povratnih informacij, in za izvrševanje zavezujočih odločitev.

3. Organi za enakost objavijo vsaj povzetke svojih mnenj in odločitev, ki jih štejejo za še posebej relevantne.

Člen 10

Sodni postopki

1. Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost pravico sodelovanja v sodnih postopkih v civilnopravnih in upravnopravnih zadevah v zvezi z uresničevanjem načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, kot je navedeno v odstavkih 2 do 4 tega člena, v skladu z nacionalnim pravom in prakso glede dopustnosti tožb, vključno z morebitnimi pravili glede potrebnega soglasja žrtve.

2. Pravica organa za enakost do sodelovanja v sodnih postopkih vključuje pravico, da sodišču predloži pripombe v skladu z nacionalnim pravom in prakso.

3. Pravica organa za enakost do sodelovanja v sodnem postopku vključuje tudi eno od naslednjega:

(a) pravico, da začne sodni postopek v imenu ene ali več žrtev;

(b) pravico do sodelovanja v sodnem postopku v podporo eni ali več žrtvam ali

(c) pravico začeti sodni postopek v svojem imenu za zaščito javnega interesa.

4. Pravica organa za enakost do sodelovanja v sodnih postopkih vključuje pravico, da nastopa kot stranka v postopkih za izvršitev ali sodni nadzor zavezujočih odločitev, kadar so organi za enakost pooblaščeni za sprejemanje takih odločitev na podlagi člena 9(1).

Člen 11

Procesna jamstva

Države članice zagotovijo, da so v postopkih iz členov 6 do 10 pravice zadevnih fizičnih in pravnih oseb do obrambe zaščitene. Zavezujoče odločitve iz člena 9 so predmet sodnega nadzora v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 12

Enak dostop

1. Države članice zajamčijo za vse enak dostop do storitev in publikacij organov za enakost.

2. Organi za enakost zagotovijo, da za predložitev pritožb ni ovir, na primer tako, da lahko pritožbe sprejmejo v ustni in pisni obliki ter prek spleta.

3. Države članice zagotovijo, da organi za enakost pritožnikom brezplačno zagotavljajo svoje storitve na celotnem ozemlju države, tudi na podeželskih in oddaljenih območjih.

Člen 13

Dostopnost in primerne prilagoditve za invalide

Države članice zagotovijo dostopnost in primerne prilagoditve za invalide, da jim je zajamčen enak dostop do vseh storitev in dejavnosti organov za enakost, vključno s pomočjo žrtvam, obravnavanjem pritožb, alternativnim reševanjem sporov, obveščanjem in objavami ter dejavnostmi preprečevanja, spodbujanja in ozaveščanja.

Člen 14

Sodelovanje

Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost vzpostavljene ustrezne mehanizme, da lahko v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z drugimi organi za enakost v isti državi članici ter z ustreznimi javnimi in zasebnimi subjekti, vključno z inšpektorati za delo, socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter v drugih državah članicah kot tudi na ravni Unije in mednarodni ravni.

Člen 15

Posvetovanje

Države članice vzpostavijo pregledne postopke, s katerimi zagotovijo, da se vlada in ustrezni javni organi posvetujejo z organi za enakost o zakonodaji, politiki, postopkih in programih v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost pravico dajati priporočila o teh zadevah, jih objavljati in zadevne organe pozivati k nadaljnjemu ukrepanju v zvezi s takimi priporočili.

Člen 16

Zbiranje in dostop do podatkov o enakosti

1. Države članice zagotovijo, da organi za enakost zbirajo podatke o svojih dejavnostih, da bi lahko pripravili poročila iz člena 17, točki (b) in (c).

Zbrani podatki organov za enakost se razčlenijo po podlagah in področjih, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, ter v skladu s kazalniki iz člena 18 te direktive. Vsi zbrani osebni podatki se anonimizirajo oziroma, če anonimizacija ni mogoča, psevdonimizirajo.

2. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost izvajajo neodvisne raziskave v zvezi z diskriminacijo.

3. Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost možnost dostopa do statističnih podatkov v zvezi s pravicami in obveznostmi iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES v skladu z nacionalnim pravom, kadar organi za enakost menijo, da so taki statistični podatki potrebni za splošno oceno stanja glede diskriminacije v državi članici in za pripravo poročil iz člena 17, točka (c), te direktive.

4. Države članice organom za enakost dovolijo, da za javne in zasebne subjekte, vključno z javnimi organi, socialnim partnerji, podjetji in organizacijami civilne družbe, pripravijo priporočila o tem, katere podatke v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, naj zbirajo. Države članice lahko organom za enakost dovolijo imeti tudi koordinacijsko vlogo pri zbiranju podatkov o enakosti.

Člen 17

Poročila in strateško načrtovanje

Države članice zagotovijo, da organi za enakost:

(a) sprejmejo delovni program, v katerem določijo svoje prednostne naloge in načrtovane dejavnosti;

(b) pripravijo in javno objavijo letno poročilo o dejavnosti, vključno z letnim proračunom ter kadrovskimi in finančnimi poročili; in

(c) vsaj vsaka štiri leta objavijo eno ali več poročil o stanju na področju enakega obravnavanja in diskriminacije v svoji državi članici, vključno s potencialnimi strukturnimi vprašanji.

Člen 18

Spremljanje in poročanje

1. Komisija v obdobju do 19. junija 2026 z izvedbenim aktom določi seznam skupnih kazalnikov za delovanje organov za enakost, imenovanih na podlagi te direktive. Komisija se lahko pri pripravi kazalnikov posvetuje z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice, Evropskim inštitutom za enakost spolov in mrežami organov za enakost na ravni Unije. Ti kazalniki zajemajo človeške, tehnične in finančne vire, neodvisnost delovanja, dostopnost in učinkovitost organov za enakost, pa tudi spremembe pri njihovih nalogah, pristojnostih ali strukturah, ter zagotavljajo primerljivost, objektivnost in zanesljivost podatkov, zbranih na nacionalni ravni. Kazalniki niso namenjeni razvrščanju ali izdajanju posebnih priporočil posameznim državam članicam.

Izvedbeni akt se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 22(2).

2. Države članice v obdobju do 19. junija 2031 in nato vsakih pet let Komisiji predložijo vse relevantne informacije v zvezi z uporabo te direktive. Te informacije vključujejo vsaj podatke o delovanju organov za enakost in upoštevajo poročila, ki jih pripravijo organi za enakost v skladu s členom 17, točki (b) in (c).

3. Komisija pripravi poročilo o uporabi in praktičnih učinkih te direktive na podlagi informacij iz odstavka 2 in dodatnih ustreznih podatkov, ki so jih zlasti organi za enakost, mreže organov za enakost na ravni Unije, kot je Equinet, organizacije civilne družbe ali drugi deležniki, Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Evropski inštitut za enakost spolov zbrali na nacionalni ravni in ravni Unije.. Poročilo obravnava neodvisno delovanje in učinkovitost organov za enakost v državah članicah na podlagi kazalnikov, določenih v skladu z odstavkom 1.

Člen 19

Dialog o delovanju organov za enakost

1. V okviru spremljanja in poročanja iz člena 18 ter za krepitev dialoga med institucijami Unije in zagotavljanje večje preglednosti lahko Evropski parlament vsako leto povabi Komisijo k razpravi o zadevah iz navedenega člena v zvezi z delovanjem organov za enakost, imenovanih na podlagi te direktive.

2. Evropski parlament lahko svoje mnenje o zadevah iz člena 18 izrazi v resolucijah.

3. Komisija po potrebi upošteva vse elemente, ki izhajajo iz stališč, izraženih v dialogu, ki poteka v skladu s tem členom, vključno z vsemi resolucijami Evropskega parlamenta o zadevah iz člena 18, tudi pri pregledu delovanja te direktive.

Člen 20

Minimalne zahteve

1. Države članice lahko uvedejo ali ohranijo določbe, ki so ugodnejše od minimalnih zahtev iz te direktive.

2. Izvajanje te direktive v nobenem primeru ne sme biti podlaga za znižanje ravni zaščite pred diskriminacijo, ki jo države članice že zagotavljajo v zadevah, ki jih urejajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Člen 21

Obdelava osebnih podatkov

1. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost zbirajo in obdelujejo osebne podatke le, kadar je to potrebno za izpolnitev naloge iz te direktive.

2. Države članice zagotovijo, da je pri tem, ko organi za enakost obdelujejo posebne kategorije osebnih podatkov iz člena 9(1) Uredbe (EU) 2016/679, poskrbljeno za primerne in specifične ukrepe za varstvo temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki.

Člen 22

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabi člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 23

Spremembe direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES

Poglavje III Direktive 2000/43/ES in poglavje III Direktive 2004/113/ES se črtata. Sklicevanja na organe za spodbujanje enakega obravnavanja iz navedenih poglavij se štejejo za sklicevanja na organe za enakost iz člena 2(1) te direktive.

Člen 24

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 19. junija 2026. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih določb nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 25

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 23 se uporablja od 19. junija 2026.

Člen 26

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 7. maja 2024

Za Svet

predsednica

M.-C. LEROY